

ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ «УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»

Циклова комісія загальноосвітніх предметів
та дисциплін загальної підготовки

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Фахового коледжу
ЗВО «Університет Короля Данила»
Володимир ЯСЛИК

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЦІННОСТІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА»

Галузь знань: **07** Управління та адміністрування /
D Бізнес, управління та право
Спеціальність: **075** Маркетинг / **D5** Маркетинг
Освітньо-професійна програма: «Маркетинг»

Освітньо-професійний ступінь – *фаховий молодший бакалавр.*

Статус дисципліни – *обов'язкова.*

Мова викладання, навчання та оцінювання – *українська.*

Розробник:

КЛІЩ О. В. – викладач циклової комісії загальноосвітніх предметів та дисциплін загальної підготовки Фахового коледжу ЗВО «Університет Короля Данила», спеціаліст першої категорії.

Розглянуто та схвалено на засіданні циклової комісії
загальноосвітніх предметів та дисциплін загальної підготовки
Фахового коледжу
ЗВО «Університет Короля Данила»
протокол №1 від «28» серпня 2025 р.
Голова циклової комісії

Людмила ОСТАПОВА

Схвалено методичною радою
Фахового коледжу
ЗВО «Університет Короля Данила»
протокол №1 від «28» серпня 2025 р.
Голова методичної ради

Олег КЛІЩ

ВСТУП

Важливість цінностей громадянського суспільства зумовлена політичними реаліями українського суспільства, визначенням спільних для громадян демократичних цінностей і національних ідеалів, участю України в загальносвітових та європейських політичних, економічних і соціокультурних процесах.

Це потребує розвитку громадянської ідентичності здобувачів як феномена свідомого та активного громадянства, їхньої здатності й готовності до усвідомленого вибору шляхом критичного аналізу альтернатив, активної участі в суспільних процесах, конструктивної взаємодії на засадах соціального партнерства, ефективної життєдіяльності у правовій демократичній державі.

В основу курсу покладено Глобальні цілі ООН, Декларацію ООН з освіти та виховання в області прав людини, Хартію Ради Європи з освіти для демократичного громадянства й освіти з прав людини, Практичні пропозиції щодо розвитку компетентностей для демократичного громадянства, Керівні принципи ОБСЄ щодо освіти в галузі прав людини для системи фахової середньої освіти, що передбачає консенсус між національним і загальноєвропейським змістом громадянської освіти.

Фундаментальними цінностями сучасного світу виступають демократія, свобода, повага гідності та прав людини, солідарність та участь. Базовою умовою демократичного розвитку суспільства є наявність громадян, які володіють уміннями здійснювати зважений і раціональний вибір, критично мислити та аналізувати інформацію, розуміють роль і значення права, толерантно ставляться до думок інших, активно цікавляться суспільним, політичним та економічним життям.

Зміст цінностей громадянського суспільства визначається як суспільними потребами, вимогами соціальних і державних інституцій, так і інтересами особистості, її ставленням до суспільних проблем і готовністю брати участь у їхньому розв'язанні.

Мета вивчення навчальної дисципліни – є цілеспрямована підготовка здобувачів до ефективного функціонування в системі демократичних суспільних відносин на основі соціальної взаємодії, громадянської участі та відповідальності.

Мета реалізується через виконання таких **завдань**:

1) розвиток вільної особистості, яка визнає загальнолюдські та національні цінності, приналежність до української політичної нації, керується у власній поведінці морально етичними критеріями та почуттям відповідальності;

2) розвиток громадянської свідомості особистості, яка поціновує злагоду в суспільстві, почуття патріотизму та приналежність до свого народу, спільні історичні, політичні та культурні цінності своєї держави;

3) виховання поваги до людської гідності й дотримання прав людини, демократичних цінностей, верховенства права, справедливості, неупередженості, рівності;

4) формування громадянської компетентності здобувачів, виявами якої є активна громадянська позиція, здатність відповідально реалізовувати свої права та обов'язки в конкретній ситуації, налагоджувати соціальне партнерство та конструктивну взаємодію;

5) виховання толерантності до інклюзії та поваги до культурного різноманіття, різних поглядів, релігій, звичаїв і культур, уміння знаходити порозуміння з іншими людьми для досягнення суспільно значущих цілей;

6) розвиток політичної, правової, економічної, соціальної, культурної, медійної грамотності здобувачів, гнучкості й адаптивності, комунікабельності, готовності до співпраці, здатності розв'язувати конфлікти й запобігати дискримінації.

Напрямами розвитку цілісного світогляду здобувачів та набуття ними інтегративних громадянознавчих **знань і вмінь** визначено:

- морально-етичний: усвідомлення суспільних цінностей, громадянських ідеалів, формування етичних норм поведінки, моральних якостей, громадянської відповідальності, громадянської самосвідомості;

- політико-правовий: засвоєння знань про права, свободи людини та механізми їхньої реалізації й захисту, форми й способи суспільно-політичної участі громадян у житті суспільства, держави, громади; розуміння громадянського обов'язку, політичних подій і суспільних процесів; участь утворенні громадянського суспільства;

- економічний: набуття знань про економіку в житті родини, місцевої громади, українського суспільства, розвиток економічних компетенцій та економічної грамотності, дотримання норм у сфері економічних відносин;

- екологічний та глобалізаційний: розвиток екологічної культури, розуміння сучасних екологічних проблем, викликів глобалізації та цілей сталого розвитку, усвідомлення їх актуальності; розвиток особистої відповідальності за стан довкілля, вибір екологічно дружньої поведінкової моделі та здорового способу життя;

- інформаційно-медійний: розвиток поінформованості, здатності шукати, обробляти, використовувати та перевіряти інформацію, вміння критично аналізувати різнобічну інформацію, виявляти маніпуляції, створювати власні медіа повідомлення;

- інтеркультурний: оволодіння сукупністю здатностей, необхідних для життя у полікультурному суспільстві на засадах толерантності; оволодіння навичками ефективної комунікації.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

		Денна форма	Заочна форма
Курс		1-2	2
Семестр		2-3	3
Кількість кредитів ECTS /год.		4 (120 год.)	
Аудиторні навчальні заняття, год.	практичні	78 (год.)	10 (год.)
Самостійна робота, год.		(42 год.)	110 (год.)
Форма підсумкового контролю	залік	3 семестр	

СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Пререквізити	Постреквізити
--------------	---------------

ЗАГАЛЬНІ ТА СПЕЦІАЛЬНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ,

яких набувають студенти внаслідок вивчення навчальної дисципліни «Цінності громадянського суспільства» згідно з освітньо-професійною програмою «Маркетинг»

Код та назва компетентності	Результати навчання
<p>ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її 10 місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p>	<p>РН 2. Володіти державною та іноземною мовами у професійному середовищі.</p> <p>РН 15. Знати історію, наукові цінності й досягнення суспільства у маркетинговій діяльності.</p>

ПОЛІТИКА КУРСУ**ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ**

Відповідно до Положення про організацію освітнього процесу у Фаховому коледжі ЗВО «Університет Короля Данила», студенти зобов'язані виконувати вимоги освітньої програми й навчального плану, дотримуватися графіка освітнього процесу.

ПОВЕДІНКА В АУДИТОРІЇ

Усі учасники освітнього процесу повинні дотримуватися норм і правил внутрішнього розпорядку відповідно до Статуту університету, Положення про Фаховий коледж та Положення про організацію освітнього процесу.

Студент повинен приходити на заняття без запізнь. Про початок і закінчення занять інформує розклад, доступний в електронному чи паперовому вигляді, а також дзвінок.

Кожен студент має виявляти наполегливість, старанність, зацікавлення, дискувати, ставити запитання, активно працювати на заняттях. Усі учасники освітнього процесу повинні дотримуватися навчальної етики, ставитися одне до одного з повагою, бути уважними та дотримуватися дисципліни й часових вимог освітнього процесу.

ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

На початку вивчення курсу викладач ознайомлює студентів з основними пунктами Положення про академічну доброчесність, відповідно до якого здійснюється освітній процес.

Під час виконання творчих робіт, письмових тестових або практичних завдань студенти спираються тільки на власні знання, не використовуючи інших джерел інформації, крім випадків, коли пошук додаткової інформації є умовою виконання завдання, про що попередньо повідомляє викладач.

ВІДПРАЦЮВАННЯ ПРОПУЩЕНИХ ЗАНЯТЬ

Усі пропущені заняття мають бути відпрацьовані впродовж трьох тижнів після пропуску. Студенти відпрацьовують пропущені заняття згідно з графіком відпрацювань викладача.

Усі пропущені заняття, а також негативні оцінки студенти зобов'язані відпрацювати впродовж трьох тижнів від дня пропуску. У випадку недотримання цієї норми, замість н в журналі буде виставлено 1 (один бал) без права перездачі.

Якщо студент відсутній з поважної причини, він/вона презентує завдання, виконані під час відпрацювання після консультації викладача (за потреби). Усі завдання, передбачені програмою, повинні бути виконані у встановлений термін.

ОСКАРЖЕННЯ ПРОЦЕДУРИ ПРОВЕДЕННЯ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ КОНТРОЛЬНИХ ЗАХОДІВ (ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ)

Оскарження процедури проведення та результатів контрольних заходів відбувається відповідно до Положення про систему контролю та оцінювання знань здобувачів освіти Фахового коледжу.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Результати навчання	Методи навчання	Форми та методи оцінювання
Освітній компонент «Цінності громадянського суспільства»		
РН 2. Володіти державною та іноземною мовами у професійному середовищі.	Лекція, розповідь-пояснення, демонстрування,	Поточний контроль, тестовий контроль, залік.
РН 15. Знати історію, наукові цінності й досягнення суспільства у маркетинговій діяльності.	комп'ютерні і мультимедійні методи.	

ДІАГНОСТИКА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ, КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Система оцінювання результатів навчання студентів за освітньо-професійною програмою «Маркетинг» здійснюється відповідно до Положення про систему контролю та оцінювання знань здобувачів освіти Фахового Коледжу ЗВО

«Університету Короля Данила». Кожен вид контролю передбачений з урахуванням результатів навчання.

Поточний контроль – усне опитування та виконання письмових завдань (тестів), виступи, презентації на практичних заняттях. Оцінювання здійснюється за національною 12-бальною шкалою.

Фіксація поточного контролю здійснюється в Електронному журналі обліку успішності академічної групи на підставі 12-бальної шкали. У разі відсутності студента на занятті виставляється н. За результатами поточного контролю у Журналі автоматично обчислюється підсумкова оцінка та здійснюється підрахунок пропущених занять. Усереднена оцінка переводиться в 100-бальну шкалу згідно нижченаведеної таблиці.

Усі пропущені заняття, а також негативні оцінки студенти зобов'язані відпрацювати впродовж трьох наступних тижнів. У випадку недотримання цієї норми, замість н в журналі буде виставлено 1 (один бал) без права перездачі.

Студенти повинні мати оцінки з не менше 60% аудиторних занять.

До підсумкового контролю допускаються студенти, які за результатами поточного контролю отримали 35 балів і більше. Усі студенти, що отримали 34 бали і менше, не допускаються до складання підсумкового контролю і на підставі укладання додаткового договору, здійснюють повторне вивчення дисципліни впродовж наступного навчального семестру.

Підсумковий контроль проводиться для встановлення рівня досягнення здобувачами освіти програмних результатів навчання з навчальної дисципліни (освітнього компонента), після завершення вивчення дисципліни.

Підсумковий контроль знань проводиться у формі диференційованого заліку у вигляді комп'ютерного тестування. Тестування відбувається в комп'ютерних лабораторіях навчального закладу (або в особливих випадках – дистанційно) з використанням програми Moodle і передбачає проходження тесту з 30 різного рівня складності впродовж 20 хвилин.

За результатами підсумкового контролю студент може отримати 40 балів. Студенти, які під час підсумкового контролю отримали 19 балів і менше, вважаються такими, що не склали екзамен/диференційований залік і повинні йти на перездачу.

Загальна семестрова оцінка з дисципліни, яка виставляється в екзаменаційних відомостях, оцінюється в балах (національної шкали, 100-бальної шкали й шкали ЄКТС) і є сумою балів, отриманих під час поточного та підсумкового контролю

Студенти можуть підвищувати свій рейтинг під час екзаменаційній сесії через одноразову повторну перездачу, попередньо подавши заяву адміністрації коледжу не пізніше одного робочого дня після сесії.

Одержаний при підвищенні рейтингу результат буде остаточним при виставленні підсумкового контролю.

Студенти, які не з'явилися на залік без поважних причин, вважаються такими, що отримали незадовільну оцінку.

Самоконтроль проводиться як під час поточного, так і під час підсумкового контролю знань. Поточний контроль самостійної роботи передбачає усну відповідь, написання доповіді та виступ, есе, вирішення тестових завдань, ситуаційних задач, виконання індивідуальних завдань, відпрацювання практичних навичок тощо.

Шкала в балах	Оцінка шкали ECTS	Національна шкала
---------------	----------------------	-------------------

90-100 балів	A	10-12 («відмінно»)
83-89 балів	B	9 («дуже добре»)
75-82 бали	C	7-8 («добре»)
67-74 бали	D	6 («задовільно»)
60-66 балів	E	4-5 («достатньо»)
35-59 балів	FX	3 («незадовільно»)
0-34 бали	F	1-2 («неприйнятно»)

При цьому, оцінки повинні відповідати таким критеріям:

«неприйнятно»:

1 бал – здобувач освіти на рівні «так-ні» усно відтворює кілька термінів, вибирає правильний варіант відповіді із двох запропонованих.

2 бали – розпізнає окремі об'єкти, явища і факти предметної галузі та може фрагментарно відтворити знання про них;

«незадовільно»:

3 бали – здобувач освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу;

«достатньо»:

4 бали - здобувач освіти володіє матеріалом на початковому рівні, значну частину матеріалу відтворює на репродуктивному рівні; формулює визначення соціального (економічного, політичного) поняття;

5 балів – здобувач освіти володіє матеріалом на рівні, вищому за початковий, здатний за допомогою викладача логічно відтворити значну його частину;

«задовільно»:

6 балів - здобувач освіти може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити висновки, виправляти допущені помилки; сформулювати суть соціального (економічного, політичного) поняття.

«добре»:

7 балів – здобувач освіти виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповідь правильна, але недостатньо осмислена. Вміє застосовувати знання при виконанні завдань за зразком. Здобувач освіти у цілому відтворює частину навчального матеріалу теми, правильно використовує окремі терміни, аналізує прості життєві ситуації, розв'язує тестові завдання першого рівня; може користуватися за допомогою викладача (зразок, пам'ятка) окремими положеннями нормативних актів

8 балів – здобувач освіти намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між соціальними (політичними, економічними) явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь логічна, хоча і має неточності.

«дуже добре»:

9 балів – здобувач освіти володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у ході дискусії (діалогу), уміє аналізувати й систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією;

«відмінно»:

10 балів – здобувач освіти має повні, глибокі знання за вивченою темою, здатний(а) використовувати їх у практичній діяльності, робити висновки, узагальнення. Висновок лише частково відповідає тезі або лише частково пов'язаний з аргументами та прикладами;

11 балів - здобувач освіти має гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, уміє знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми;

12 балів – здобувач освіти уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення. Виявляє ґрунтовні знання, висловлює власну позицію й переконливо її аргументує; самостійно знаходить, оцінює та використовує джерела інформації, зокрема наочні, уміє узагальнити вивчений матеріал, використовує набуті знання й уміння у практичній діяльності (участь у дискусіях, засіданнях «круглих столів» тощо); може самостійно вирішувати практичні задачі

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ 1. ОСОБИСТІСТЬ ТА ЇЇ ІДЕНТИЧНІСТЬ.

Тема 1. Що таке ідентичність. Що означає бути громадянином / громадянкою України.

1. Що таке ідентичність і як вона формується.
2. Особистісний і соціальний рівні ідентичності.
3. Ідентичність змінювати (не) можна.
4. Ідентичність у добу глобалізації: загроза чи нові можливості.
5. Ідентифікація — шлях до успіху.
6. Громадянський вимір української ідентичності.
7. Бути українцем / українкою — наш вибір.

Тема 2. Соціалізація. Ціннісні орієнтири. Суспільні цінності та пріоритети в умовах війни.

1. Що таке соціалізація та які її етапи.
2. Що таке соціальні норми та соціальні ролі.
3. Як сім'я впливає на успішність соціалізації індивіда.
4. Молодіжні субкультури. Хто вони?
5. Що таке цінності та як їх обирати й оберігати.
6. Чому успішна самореалізація особистості залежить від ціннісних суспільних орієнтирів.
7. На шляху становлення та самореалізації особистості.

Розділ 2. ПРАВА І СВОБОДИ ЛЮДИНИ.

Тема 1. Який зв'язок існує між людською гідністю та правами людини. Історія прав людини.

1. Що таке людська гідність та як вона пов'язана з правами людини.
2. Універсальність. Індивідуальність. Рівність.
3. Охорона й захист людської гідності.
4. Що лежить у природі походження прав людини
5. Як формувалися права людини.
6. Борці за права людини.

Тема 2. Права людини. Дотримання та забезпечення прав людини.

1. Основоположні права і свободи людини.
2. Класифікація прав людини.
3. Майбутнє прав людини.
4. Взаємовідносини «Людина-держава».
5. Чи відповідає держава за дотримання, гарантування та захист прав і свобод людини.
6. Чи має обов'язки людина щодо реалізації та забезпечення прав і свобод.

Тема 3. Права дітей та їх захист. Які механізми захисту прав людини існують.

1. Як у дітей з'явилися права.
2. Конвенція ООН про права дитини.
3. Як реалізуються права дитини.
4. Обмеження прав людини.
5. Порушення прав людини.
6. Які є міжнародні та європейські механізми захисту прав людини.
7. Як працює національний механізм захисту прав людини в Україні.
8. Як громадянське суспільство може впливати на захист прав людини.
9. Хто відповідає за захист прав дитини.
10. Яким чином діти можуть захищати свої права у повсякденному житті.
11. Вчимося захищати свої права.

Розділ 3. ЛЮДИНА В СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ.

Тема 1. Що таке суспільство та як воно виражає себе через культуру. У чому суть багатокультурності.

1. Суспільство та соціальна взаємодія.
2. Феномен культури.
3. Культурна багатоманітність та способи її організації.
4. Разом на одній землі. Україна багатокультурна.

Тема 2. Як розпізнати стереотипи і протистояти дискримінації? Яким чином толерантність та інклюзія торують шлях до суспільства рівних можливостей.

1. Що таке стереотипи й упередження та як їх подолати?
2. Як виявити дискримінацію і протидіяти їй.
3. Що таке толерантність та якою є її ціннісна сутність?
4. Соціальна інклюзія — індикатор рівня демократії у суспільстві.

Тема 3. Конфлікти у нашому житті, і чому їх необхідно вирішувати. Як подолати шлях від конфлікту до порозуміння.

1. Що таке конфлікт і які його види?
2. Які бувають стадії конфлікту?
3. Конфлікти у колективі. Булінг.
4. Які способи подолання конфліктів є найбільш ефективними?
6. Вирішуємо конфлікти самостійно або як навчитися вести переговори.

7. Вирішуємо конфлікти за допомогою медіатора або як допомогти іншим помиритися.

Тема 4. Сутність та особливості комунікації у житті людини та громадянина.

Чому невербальна комунікація є важливою в соціокультурному просторі.

1. Спілкуватися - бути частиною спільноти.
2. Як виглядає процес комунікації?
3. Суть та особливості невербальної комунікації.
4. Жести, міміка та погляд як засоби невербальної комунікації.
5. Простір спілкування. Чому це важливо для соціальної комунікації.

Розділ 4. ДЕМОКРАТИЧНЕ СУСПІЛЬСТВО ТА ЙОГО ЦІННОСТІ.

Тема 1. Демократія. Як демократичні процедури забезпечують народовладдя у демократичній державі.

1. Коли і як виникає демократія.
2. В чому полягає цінність демократії.
3. За яких умов можливе стабільне існування демократії.
4. Якими є умови здійснення народовладдя в Україні.
5. Чому важливо дотримуватися принципів виборчого права.
6. Яким чином взаємодіють більшість та меншість при здійсненні народовладдя.

Тема 2. Політичні партії та громадські організації у розвитку демократії. Громадянське суспільство і яка роль у ньому належить правовій державі.

1. Що таке політична партія і яким є правовий статус політичних партій в Україні?
2. Діяльність та вплив політичних партій на демократію.
3. Діяльність та вплив громадських організацій, об'єднань та рухів на суспільно-політичне життя України.
4. Що таке громадянське суспільство. Якими є його ознаки та функції.
5. Якою є роль громадян у становленні й функціонуванні громадянського суспільства.
6. Яку роль виконує правова держава у громадянському суспільстві?

Тема 3. Умови та форми активної громадянської участі у житті суспільства. Роль громади в житті людини, суспільства і держави.

1. Хто такий демократичний громадянин?
2. Якими є форми соціальної активності громадян?
3. Що таке громада.
4. Роль громади в житті людини, суспільства, держави.

Тема 4. Як громада реалізує та захищає свої права і законні інтереси? Як захищати власні інтереси.

1. Можливості захисту інтересів громади.
2. Форми впливу на вирішення проблем громади.
3. Як добиватися свого?
4. Як організувати кампанію з адвокації.

Тема 5. Діяльність студентського самоврядування, дитячих й молодіжних громадських об'єднань.

1. Як взаємодія здобувачів, викладачів, батьків, адміністрації сприяє організації студентського життя.
2. Як відбувається врядування та управління у коледжі.
3. Створюємо правила разом.
4. Дитячі й молодіжні об'єднання і рухи в Україні.
5. Як створити молодіжну громадську організацію?

Розділ 5. СВІТ ІНФОРМАЦІЇ, МАСМЕДІА ТА МЕДІАГРАМОТНІСТЬ.

Тема 1. Масмедіа та їх вплив на людину і суспільство. Медіа і демократія. Права і відповідальність медіа.

1. Що таке масмедіа.
2. Що таке медіатекст
3. Вплив медіа.
4. Медіа і стереотипи.
5. Що уможлиблює свободу слова.
6. Чому медіа називають «четвертою гілкою влади».
7. Як реалізувати право на доступ до публічної інформації
8. Чи може преса (медіа) бути всюдисущою: писати і фільмувати що завгодно.
9. Чи може бути вільною преса, діяльність якої контролюють. Цензура і самоцензура.
10. Журналістика — під прицілом.

Тема 2. Медіаринок і медіавласність. Як медіа маніпулюють аудиторіями. Як медіа провокують конфлікти.

1. Реклама та її аудиторія.
2. Медіавласність.
3. Як медіа маніпулюють «порядком денним» суспільства.
4. Пропаганда.
5. «Джинса», або замовні матеріали.
6. Що таке фейк.
7. Що таке «мова ворожнечі».
8. Як пропаганда створює образ «чужого» / «іншого» в історії та сучасності.

Тема 3. Для чого існують стандарти подання інформації. Медіаграмотність. Цифрова ідентичність в Інтернеті. Безпека у віртуальному світі.

1. Стандарти подання інформації.
2. Джерела інформації. Факт vs думка.
3. Які існують джерела інформації.
4. Техніки критичного мислення.
5. Цифрова ідентичність і соціальні мережі.
6. Цифрова ідентичність у віртуальному світі.
7. Кіберзлочинність.
8. Права людини / дитини в Інтернеті.

Розділ 6. ВЗАЄМОДІЯ ГРОМАДЯН І ДЕРЖАВИ В ДОСЯГНЕННІ СУСПІЛЬНОГО ДОБРОБУТУ

Тема 1. Економіка та її суть. Сталий розвиток

1. Економіка починається з потреб.
2. Процеси, що забезпечують задоволення потреб.
3. Хто основні учасники (суб'єкти) економічних відносин.
4. Якою є кінцева мета економіки, та як її виміряти.
5. Які проблеми породжує обмеженість ресурсів.
6. Які наслідки для навколишнього середовища має сучасне виробництво.
7. Чому потрібно використовувати виробничі ресурси з максимальною віддачею.

Тема 2. Економіка. Ринковий попит та ринкова пропозиція.

1. Принципи ринкової економіки.

2. Якими є переваги ринкової економіки та її недоліки.
3. Як ринковий попит та ринкова пропозиція визначають ціни товарів
4. Попит і пропозиція, ринкова ціна.
5. Чому змінюється ринкова рівноважна ціна.
6. Яке значення для встановлення рівноважної ціни має конкуренція.

Тема 3. Податки. Домашнє господарство як власник і споживач

1. Де держава бере кошти на виконання своїх функцій і як витрачає кошти.
2. Які податки платять громадяни / громадянки України.
3. Податкова мінімізація чи податкова оптимізація.
4. Ресурси домогосподарств.
5. Доходи домогосподарств.
6. Як домогосподарства витрачають свої доходи.
7. Як планувати та підсумовувати сімейний бюджет.
8. Чи грамотний ви споживач.

Тема 4. Домогосподарство на ринку грошей. Суть підприємництва

1. Що означає «відкладене споживання».
2. Брати чи не брати кредит.
3. Страхування — це витрати чи доходи родини.
4. Хто такий підприємець.
5. Прибуток чи дохід.
5. Якими є права та обов'язки підприємця.
7. Відповідальність підприємця.

Тема 5. Ринок праці. Як корупція позбавляє нас можливостей

1. Хто є дійовими особами на ринку праці.
2. Як визначається рівень оплати праці.
3. Що таке корупція.
4. Чому корупція несе загрозу.
5. Корупційні ризики та протидія корупції.

Тема 6. Як започаткувати власну справу. Національна економіка та економіка домогосподарства під час війни.

1. Як започаткувати власну справу
2. Національна економіка та економіка домогосподарства під час війни

Розділ 7. УКРАЇНА, ЄВРОПА, СВІТ

Тема 1. Економіко-географічне положення України. Україна на міжнародній арені.

1. Економіко-географічне положення України
2. Україна на міжнародній арені

Тема 2. Вплив глобалізації на людину. Що загрожує стабільному і безпечному існуванню сучасному світу

1. В чому суть глобалізації?
2. Якими є масштаби глобалізації?
3. Якими є наслідки глобалізації?
4. Які відносини є міжнародними?
5. Як міжнародне право врегульовує систему безпеки у світі.
6. Яку роль відіграє Міжнародне гуманітарне право.
7. Як тероризм впливає на міжнародну безпеку.

Тема 3. Міжнародні відносини. Співпраця в Європі та світі

1. Як діє система міжнародного співробітництва.

2. Як Організація Об'єднаних Націй захищає права та сприяє миру.
3. Збереження міжнародного миру і безпеки.
4. Програма сталого розвитку ООН.

Тема 4. Які можливості для України дає співпраця з міжнародними організаціями. Європейська інтеграція.

1. Якими є масштаби і характер діяльності України в міжнародних організаціях.
2. Як Україна здійснює співпрацю в ООН, ОБСЄ, Раді Європи, СОТ.
3. Яку роль у міжнародному співробітництві відіграють неурядові організації (НУО).
4. У чому суть глобальних проблем людства.
5. Як міграція впливає на ситуацію у світі та Україні.

Тема 5. Європейський вектор розвитку України. Міжнародний вимір війни.

1. Яким був шлях європейців до об'єднаної Європи?
2. Якими є цілі та цінності ЄС?
3. Як працюють інституції ЄС.
4. Як відбувається розширення ЄС.
5. Яку політику здійснює ЄС щодо сусідів.
6. Яку роль відіграє Угода про асоціацію Україна — ЄС.
7. Якими є перспективи європейського членства України.

2.ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН									
№	Назва теми	Денна форма навчання				Заочна форма навчання			
		всього	лекції	практичні заняття	самостійна робота	всього	лекції	практичні заняття	самостійна робота
	<i>Інтегровані теми З навчального предмета «Громадянська освіта» (* див. План практичних занять)</i>	78	-	78	-	-	-	-	-
	<i>*базові теми</i>								
1	Особистість та її ідентичність	-	-	-	-	-	-	-	-
2	Права і свободи людини	6	-	-	6	14	-	-	14
3	Людина в соціокультурному просторі	4	-	-	4	14	-	-	14
4	Демократичне суспільство та його цінності	4	-	-	4	14	-	-	14

5	Світ інформації, масмедіа та медіаграмотність	-	-	-	-	-	-	-	-
6	Взаємодія громадян і держави в досягненні суспільного добробуту	4	-	-	4	20	-	6	14
7	Україна, Європа, світ	24	-	-	24	58	-	4	54
	Кількість годин	42	-	-	42	120	-	10	110
	Всього кількість годин на вивчення дисципліни	120	-	78	42	120	-	10	110

3.*ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ заняття	Тема заняття	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Вступ. Що таке ідентичність. Що означає бути громадянином/громадянкою України.	2	-
2.	Соціалізація. Ціннісні орієнтири. Суспільні цінності та пріоритети в умовах війни.	2	-
3.	Молодіжні субкультури. Хто вони?	2	-
4.	Який зв'язок існує між людською гідністю та правами людини. Історія прав людини.	2	-
5.	Права людини. Дотримання та забезпечення прав людини.	2	-
6.	Права дітей та їх захист. Які механізми захисту прав людини існують.	2	-
7.	Вчимося захищати свої права.	2	-
8.	Що таке суспільство та як воно виражає себе через культуру. У чому суть багатокультурності.	2	-
9.	Як розпізнати стереотипи і протистояти дискримінації? Яким чином толерантність та інклюзія торують шлях до суспільства рівних можливостей.	2	-

10.	Конфлікти у нашому житті, і чому їх необхідно вирішувати. Як подолати шлях від конфлікту до порозуміння.	2	-
11.	Сутність та особливості комунікації у житті людини та громадянина. Чому невербальна комунікація є важливою в соціокультурному просторі.	2	-
12.	Простір спілкування. Чому це важливо для соціальної комунікації.	2	-
13.	Демократія. Як демократичні процедури забезпечують народовладдя у демократичній державі.	2	-
14.	Політичні партії та громадські організації у розвитку демократії. Громадянське суспільство і яка роль у ньому належить правовій державі.	2	-
15.	Умови та форми активної громадянської участі у житті суспільства. Роль громади в житті людини, суспільства і держави.	2	-
16.	Як громада реалізує та захищає свої права і законні інтереси? Як захищати власні інтереси.	2	-
17.	Діяльність студентського самоврядування, дитячих й молодіжних громадських об'єднань.	2	-
18.	Як створити молодіжну громадську організацію?	2	-
19.	Мас-медіа та їх вплив на людину і суспільство. Медіа і демократія. Права і відповідальність медіа.	2	-
20.	Медіаринок і медіавласність. Як медіа маніпулюють аудиторіями. Як медіа провокують конфлікти.	2	-
21.	Для чого існують стандарти подання інформації. Медіаграмотність.	2	-
22.	Цифрова ідентичність в Інтернеті. Безпека у віртуальному світі.	2	-
23.	Цифрова ідентичність і соціальні мережі	2	-
	Всього практичних за 2 семестр	46	-
24.	Економіка та її суть. Сталий розвиток	2	2
25.	Ринкова економіка. Ринковий попит та ринкова пропозиція	2	-
26.	Податки. Домашнє господарство як власник і споживач	2	-

27.	Домогосподарство на ринку грошей. Суть підприємства.	2	-
28.	Ринок праці. Як корупція позбавляє нас можливостей.	2	2
29.	Як започаткувати власну справу. Національна економіка та економіка домогосподарства під час війни	2	2
30.	Корупційні ризики та протидія корупції.	2	-
31.	Національна економіка та економіка домогосподарства під час війни	2	-
32.	Економіко-географічне положення України. Україна на міжнародній арені.		-
33	Вплив глобалізації на людину. Що загрожує стабільному і безпечному існуванню сучасному світу	2	-
34.	Міжнародні відносини. Співпраця в Європі і світі	2	-
35.	Якими є масштаби і характер діяльності України в міжнародних організаціях.	2	2
36.	У чому суть глобальних проблем людства	2	-
37.	Як міграція впливає на ситуацію у світі та Україні.	2	-
38.	Європейський вектор розвитку України. Міжнародний вимір війни.	2	2
39.	Якими є перспективи європейського членства України.	2	-
	Всього практичних за 3 семестр	32	10
	Усього практичних занять	78	10

САМОСТІЙНА РОБОТА

Назва теми, зміст завдання для самостійної роботи	Кількість годин		Рекомендовані джерела
	денна форма	заочна форма	
ТЕМА 2. Права і свободи людини. Стан дотримання прав людини в Україні.	6	14	1, 2, 9
ТЕМА 3. Суспільна багатоманітність. Гендерна, етнічна, конфесійна різноманітність в Україні.	4	14	7, 8, 9

ТЕМА 4. Політична участь громадян в житті держави. Виборча система в Україні.	4	14	1, 2, 3, 4, 5
ТЕМА 6. Громадянське суспільство. Становлення громадянського суспільства в Україні.	4	14	1, 9, 8
ТЕМА 6. Міжнародні відносини.	8	14	2, 5
ТЕМА 7. Глобальні проблеми людства.	4	14	8, 9
ТЕМА 7. Україна в інтеграційних процесах.	6	14	1, 9
ТЕМА 8. Формування зовнішньополітичного курсу незалежної України.	6	12	1, 9
Всього самостійної роботи	42	110	

**ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ
ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ**

1. Основні закономірності виникнення держави і права.
2. Поняття держави та її ознаки. Державний апарат.
3. Функції та форми держави.
4. Суспільна багатоманітність. Гендерна, етнічна, конфесійна різноманітність в Україні.
5. Правові відносини. Законність і правопорядок.
6. Виникнення та розвиток української державності.
7. Поняття право, його ознаки, функції та джерела.
8. Система, галузі та джерела права України.
9. Юридична відповідальність.
10. Конституційне право України, його предмет і принципи.
11. Загальна характеристика Конституції України.
12. Народовладдя в Україні та форми його здійснення. Громадянство України.
13. Організація державної влади в Україні.
14. Права, свободи та обов'язки людини і громадянина.
15. Механізм реалізації та гарантії прав та свобод людини та громадянина.
16. Юридична відповідальність і правосвідомість.
17. Громадянське суспільство. Становлення громадянського суспільства в Україні.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна

1. Конституція України // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Конвенція про права дитини // https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text
3. Хартія фундаментальних прав Європейського Союзу // <https://ccl.org.ua/posts/2021/11/hartiya-osnovnyh-prav-yevropejskogo-soyuzu/>
4. Громадянська освіта (інтегрований курс, рівень стандарту): підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти / П.В. Вербицька, Г.О. Горленко та ін. Київ: Літера ЛТД, 2018. 224 с. URL: <https://shkola.in.ua/1652-hromadianska-osvita-10-klas-verbytska-2018.html>
5. Громадянська освіта (інтегрований курс, рівень стандарту): підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти / Т.В. Бакка, Л.В. Марголіна, Т.В. Мелещенко. Київ: ОУВЦ «Оріон», 2018. 240 с. URL: <https://shkola.in.ua/1650-hromadianska-osvita-10-klas-bakka-2018.html>
6. Громадянська освіта (інтегрований курс, рівень стандарту): підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти / О.О. Гісем, О.О. Мартинюк. - Харків: «Ранок», 2018. 192 с. URL: <https://shkola.in.ua/1652-hromadianska-osvita-10-klas-verbytska-2018.html>
7. Громадянська освіта (інтегрований курс, рівень стандарту): підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти / І. Д. Васильків, В. М. Кравчук, О.А. Сливка, І.З. Танчин, Ю.В. Тимошенко, Л. М. Хлипавка. Тернопіль: «Астон», 2018. – 256 с. URL: <https://shkola.in.ua/1651-hromadianska-osvita-10-klas-vasylkiv-2018.html>
8. Гьофе О. Демократія в умовах глобалізації. Київ: ППС. 2007. 436 с.
9. Толстенко В. Л. Правова ідеологія у розвиткові сучасної української держави та суспільства : дис. канд. юрид. наук : 12.00.01. Київ., 2011. 212 с.

Допоміжна

1. Погорілко В. Ф. Конституційне право України. Київ: Наукова думка 2010.
2. Копаков В. К. Адміністративне право України. Київ: Юрінком Інтер, 2011.
3. Дзера О. В. Цивільне право у двох частинах. Київ: Юрінком Інтер, 2014.
4. Телешун С.О. Державний устрій України. Ів-Фр.: Лілея- НФ, 2015.
5. Болотіна Н. Б. Трудове право України. Київ: Знання, 2016.
6. Дзера О. В. Зобов'язальне право Київ: Юрінком Інтер, 2016.
7. Воронова Л.К. Фінансове право України. Київ: Правова єдність, 2011.
8. Калюжний Р. А. Органи державної влади в Україні. Київ: ЗАТ «НІЧВАЛА» 2013.

Інформаційні ресурси

1. <http://zakon1.rada.gov.ua/laws> - Законодавство України.
2. <http://www.kmu.gov.ua/> - Урядовий портал.
3. <http://www.rada.gov.ua/> - офіційний портал Верховної Ради України.
4. <http://court.gov.ua/sudy/> - офіційний веб-портал «Судова влада України».

5. <http://www.if.gov.ua/> - Івано-Франківська обласна державна адміністрація.
6. <http://www.mrada.if.ua/> - Івано-Франківська міська рада.